

ШАНОВНІ МАМИ Й ТАТА!

Ця книга стовідсотково допоможе вам у вихованні ваших дітей. По суті, ми всі, дорослі, намагаємося виховувати дітей всебічно розвиненими. Водимо їх у гуртки та секції, підшукуємо хороший садок або школу. Ми розвиваємо інтелектуальні та фізичні здібності малюків. І тільки одна сторона розвитку часто залишається недоторканною. Та, яка стосується фінансового виховання. Або, кажучи інакше, ми забуваємо про те, наскільки важливо виховувати правильне ставлення дитини до грошей, до того, як їх правильно заробляти, як накопичувати й витратити, як примножувати те, що зароблено.

Загалом, дивні у нас самих, у дорослих, відносини з грошми. З одного боку, ми дуже хочемо заробляти багато грошей, щоб мати можливість виконувати свої бажання і бажання наших дітей. З іншого — немов соромимося навіть думок про них. Проблема полягає в тому, що в нас, дорослих, коли ми були маленькими, виховували негативне ставлення до грошей, до того, що їх може бути зовсім багато і не порівну. Нам вселяли, що багатим бути непристойно, що люди забезпечені — всі геть здирники й негідники. Нас не вчили заробляти гроші і не давали ними управляти. Нас просто вчили працювати, не надто замислюючись про винагороду. А що відбувається сьогодні? Ми всі так само не вчимо дітей того, як правильно управляти грошима. Утім, сучасний маркетинг побудований на тому, щоб вселити покупцеві величезне, нездоланне бажання робити безліч покупок. Ось і виходить, що дитяче «Купи!» лунає чи не кожен день. Але дітям абсолютно не зрозуміло, звідки беруться гроші.

Згадайте, що ви зазвичай говорите своїм дітям про гроші.

Поставте ✓ біля фраз, які використовуєте, спілкуючись з дитиною.

Ти ще маленький, тобі гроші ні до чого.

Не в грошах щастя.

Від грошей самі проблеми.

Виростеш — тоді й дізнаєшся, як гроші заробляти.

Грошей завжди не вистачає.

Не можу купити тобі іграшку, грошей немає.

На твої іграшки моєї зарплати не вистачить.

Виростеш — сам заробиш, ось тоді й командуй.

4

Але ж сучасний світ влаштований так, що практично все, що хочеться придбати, неможливо зробити без грошей. Тому сьогодні, виховуючи дітей, тему грошей обійти неможливо. Та й не потрібно цього робити. Навпаки, дітей обов'язково треба вчити правильно поводитися з грошима. Інакше їм доведеться витратити дуже багато часу, перш ніж вони стануть фінансово успішними.

9 ЯК ФОРМУЄТЬСЯ СТАВЛЕННЯ ДИТИНИ ДО ГРОШЕЙ?

По-перше, дитина бачить те, як її батьки заробляють гроші, розпоряджаються ними, наскільки активно чи, навпаки, економно вони витрачають кошти, чи вміють вони планувати свій бюджет, чи прийнято в сім'ї інвестувати кошти, чи легко дорослі беруть гроші в борг, чи є у них довгострокові накопичення.

По-друге, ставлення дитини до грошей залежить і від того, наскільки батьки готові навчати дитину поводитися з грошима. Чи звучить взагалі ця тема в родині? Чи є у дитини можливість потренуватися планувати свої витрати, розподіляючи власні кишенькові гроші?

По-третє, ставлення дитини до грошового питання залежить від того, який підхід до фінансового виховання застосовують у родині.

15 ПІДХОДИ ДО ФІНАНСОВОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ

16 ПІДХІД ПЕРШИЙ. ГРОШІ В ТУМБОЦІ

Дитина й гадки не має, звідки беруться гроші. Або невиразні уявлення у неї все-таки є, але батьки ніколи не говорять з малюком про те, як гроші заробляти, як їх раціонально витратити. Дитина нічого не знає про те, як дорослі планують сімейний бюджет. Просто тому, що їй не хочуть «вантажити» дорослими проблемами. Скільки коштують іграшки і розваги, скільки грошей витрачають батьки на харчування, відпочинок, оплату комунальних послуг — дитина про це навіть не замислюється і не здогадується. Вона живе у світі так, немов грошей у ньому не існує. Їй не дають занадто багато коштів на кишенькові витрати. Та це й не потрібно, адже все і так оплачено. Сума, яка потрапляє до дитини, настільки мізерна, що думати про те, на що її витратити, просто немає сенсу. Так чинять авторитарні батьки, які дуже побоюються, що їхня дитина раптом вийде з-під контролю.

ПІДХІД ДРУГИЙ. ГРОШІ НЕДОСТУПНІ

6 Дитина може розуміти, що гроші потрібно
7 заробити. Вона навіть може знати про те, що
8 гроші можна класти в банк під відсотки. Але
9 поки мама і тато не вважають за потрібне, щоби
10 дитина мала доступ до грошей, навіть у на-
11 вчальних цілях. Гроші є у дорослих. Доступ до
12 них дитині закритий. І жодні теоретичні знан-
13 ня не допоможуть малюкові зрозуміти, що таке
14 гроші, як їх заробити, як не витратити занадто
15 багато. Так поведуться мами і тата, які не дуже
16 замислюються про майбутнє своїх дітей. А якби
17 замислилися, то напевно злякалися б того мо-
18 менту, коли дитина все-таки виросте і їй дове-
19 деться жити самостійно. Все, чого дитина мог-
20 ла б навчитися в дитинстві, в ігровій ситуації,
21 вона зустрине в реальному житті. І їй доведеться
22 не раз залишитися без грошей, перш ніж вона
23 навчиться розподіляти кошти від зарплати до
24 зарплати. Діти, які в дитинстві не мали можли-
25 вості навчитися розпоряджатися грошима, не-
26 рідко мають борги, беруть невігідні кредити,
27 неправильно вкладають свої кошти.

ПІДХІД ТРЕТІЙ. ГРОШІ — ВСЕ!

18 У такій сім'ї явно поважають гроші і вмі-
19 ють з ними поводитися. Можна навіть сказати,
20 що в сім'ї існує культ грошей. «Та ти хоч зна-
21 еш, скільки це коштує?», «Це ж шалено доро-
22 го!». Або інше. «Отримаєш гарну оцінку — дам
23 тобі грошей», — кажуть дитині. Начебто все до-
24 бре, батьки долучають малюка до грошей. Він
25 ізмалку має свої кишенькові гроші, іноді навіть
26 вельми невеличкі суми. Дитина знає, що мама
27 і тато беруть кошти не з тумбочки, обізнаний,

☑ Що значить «на-
вчання фінансової гра-
мотності»?

× Ми з вами повинні
навчити дитину уваж-
но дивитися навколо
і бачити ті можливос-
ті, які допоможуть їй
заробити гроші.

× Ми повинні пояснити
дитині, що недостат-
ньо тільки лише заро-
бити гроші. Потрібно
ще й зуміти їх збе-
регти, а потім і при-
множити зароблене.

× Потрібно навчити ді-
тей економити те, що
у них є, бачити різ-
ницю між необхідними
витратами і тими,
які можна вважати
необов'язковими або
несвоєчасними.

× Важливо пояснити
дитині доступною
мовою, як працює
банківська система,
ознайомити її з про-
стими економічними
поняттями.

× Сучасна дитина з ди-
тинства має розу-
міти, як ефективно
управляти грошима.

що і скільки коштує. Мама і тато нерідко дають дитині можливість заробити самостійно, виконавши якісь домашні доручення. Але не варто все зводити лише до грошей. Інакше є велика ймовірність того, що настане день, коли дитина просто не захоче щось робити безкоштовно.

Тому в усьому, і особливо у вихованні, добре мати почуття міри.

ЯК ПРАЦЮВАТИ З КНИГОЮ?

Перш ніж почати читати книгу дитині, уважно ознайомтеся з її структурою. На кожному розвороті є інструкція для батьків.

Цю інструкцію ви читаете «про себе», без дитини. Вона допоможе вам розібратися в темі, щоб потім легко відповісти на дитячі питання.

Кожна тема містить маленьку тематичну історію, яку вам потрібно прочитати. Але вже вголос. Ця історія — для дитини. Якщо у малюка виникають питання, обговоріть їх разом. Розгляньте картинки. Наведіть приклади з життя.

Історії, які ви знайдете в книзі, розповідають про трьох друзів, кожен з яких по-різному ставиться до грошей. Тобто все, як у житті. Є марнотрат, який легко і дуже швидко розлучається з грошима і зовсім не цінує їх. Є дуже раціональний герой, який намагається правильно розподіляти і витратити гроші, вчиться

Інструкція для батьків

Завдання

8

ВІТАЮ! НУМО ЗНАЙОМИТЬСЯ!

Почінімо з того, що знаємо про гроші. Знайомимо дитину з грошима — з грошми, які використовують у нашому світі. Саме гроші допомагають нам купувати те, що нам потрібно. Саме гроші допомагають нам розуміти, що таке гроші, як їх правильно заробити і витратити, накопичувати і примножувати.

Вітано! Гав-гав-гав! Нумо знайомитися. Мене звуть пес Бутерброд. А це мої друзі — папуга Кеша і кріт Геша.

ЗАВДАННЯ 1. Роздивись своїх нових знайомих. Запам'ятай, як їх звуть. Знайди на вкладці з наклеями відповідні слова і приклей їх до кожного героя.

Тематична історія

9

ІСТОРІЯ ПРО МОНЕТКУ

Жили-були троє друзів — пес Бутерброд, папуга Кеша і кріт Геша. Якось пішли друзі на прогулянку і знайшли на дорозі монетку. Хтось дорогого раніше йшов і цю монетку загубив, а хто — невідомо. Нема кому монетку повертати. Почали друзі думати, що з цим грошиком тепер робити.

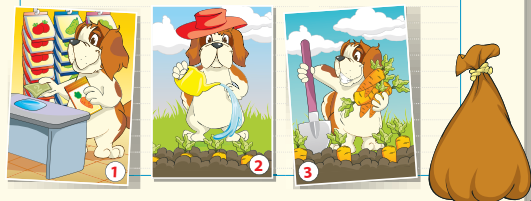
— Ух ти, монетка! — здивувався папуга Кеша. — Потрібно її витратити терміново. Наприклад, побільше купити льодників або повітряні кульки.

— Ти що! — обурився кріт Геша. — Цю монетку потрібно в моє монетосховище покласти. Нехай там лежить, зберігається разом з іншими грошиками.

А пес Бутерброд замислився.

— Гав! Витратити гроші дуже легко. Раз — і готово. І немає монетки. Наприклад, на льодяники. Льодяники швидко закінчуються — і все. Якщо грошики у сховище або скарбничку покласти, то вона, звичайно, більше не загубиться. Але я б зробив інакше...

ЗАВДАННЯ 2. Розглянь малюнки і продовж історію.

Інструкція для батьків

Запитання для дитини

Обговоріть з дитиною характер кожного персонажа, як кожен із героїв ставиться до грошей. А зробивши це можна після того, як ви прочитаете дитині історію про монетку.

- Запитайте у дитини:
- × А що б ти зробив з монеткою, яку знайшов?
 - × Чим ти розумієш, на твою думку, правильно розпорядитися монеткою?
 - × Як ти вважаєш, що запропонував зробити з монеткою пес Бутерброд?

їх заробляти і вкладати. А є жаднюга, який лише
6 накопичує свої гроші. Саме за допомогою казко-
вих історій дитина буде ознайомлюватися з фінан-
7 совою грамотністю, з азами управління грошима.

У кожній темі є завдання для дитини. Для їх
8 виконання можуть знадобитися олівці або фло-
мастери, гроші (монетки або паперові купюри).
9 Вам так само необхідні банківські картки, щоб
дитина могла їх розглянути.

10 Є практичні завдання, виконати які дитина
зможе тільки тоді, коли ви разом сходите до
11 найближчого банкомату або до банку, до су-
пермаркету або парку розваг. Це дуже важли-
12 ва частина нашого навчання, не нехуйте нею,
адже навчитися розпоряджатися грошима лише
13 теоретично неможливо.

Ця книга передбачає спільне навчання, тоб-
14 то читати й виконувати завдання ви будете ра-
зом з дитиною. Якщо ви сумлінно виконаєте всі
15 завдання, тоді ваша дитина більше не буде вла-
штовувати істерики в магазині дитячих іграшок
16 і вимагати дорогі подарунки до дня народження.

Зате вона захоче вчитися, щоб заробляти гроші!
17 Увага! На сторінках книги вам трапляться
виокремлені слова. Тлумачення цих слів ви
18 зможете знайти в економічному словничку, який
є в кінці книги.

19 На вкладці є аркуш з наклейками-монет-
ками. На кожній сторінці є мішечок, на нього
20 потрібно приклеїти монетку за кожне виконане
завдання. Дитина робить це самостійно. Коли
21 ж вона виконає всі-всі завдання і накопичить
багато монеток, не забудьте нагородити її. Це
22 може бути щось, про що вона мріяла, — книга,
іграшка або враження.

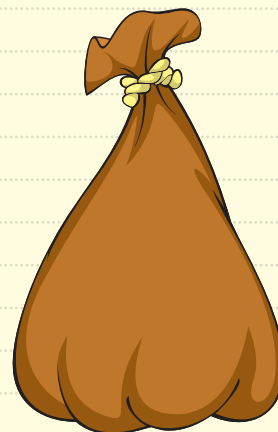
☑ Щоб навчання про-
йшло успішно, важливо:

* переконатися, що
дитина зрозуміла за-
вдання;

* стежити за його ви-
конанням;

* відповісти на всі
дитячі питання, які
обов'язково виникнуть
під час виконання за-
вдання;

* похвалити дитину за
успішно виконане за-
вдання, цікаві запитан-
ня та ідеї.

☑ Перш ніж ви почнете розповідати дитині про те, що таке гроші, як вони працюють, обов'язково зупиніться на тому, навіщо взагалі вчитися фінансової грамотності та знати все про гроші, про те, як їх заробляти, витратити й накопичувати.

ІСТОРІЯ ПРО ТЕ, ЯК ПАПУГА КЕША ВСІ СВОЇ ГРОШИКИ ВИТРАТИВ

6

Одного разу мама попросила папугу Кешу злітати до крамниці.

7

— Купи, будь ласка, 3 банани й 3 апельсини. І пляшку молока. Ось гроші.

8

— Чудово! Я полетів!

9

І папуга полетів до продуктової крамниці.

10

— Ух, ти, скільки тут всього смачного! Дайте мені, будь ласка, ось ці цукерки. І ще мармелад! І тістечка! Ну, от, все купив. Ой, не все.

11

Піду тепер куплю те, що попросила мама. Дайте мені, будь ласка, 3 банани, стільки ж апельсинів і пляшку молока, — звернувся **покупець** до

12

продавця.

13

— Твоя покупка коштує 10 монеток.

14

— Ой, але у мене немає більше монет. Куди ж вони поділися? Мама давала мені монетки, я це точно пам'ятаю.

15

— Гаманець порожній. Напевно, ти витратив усі свої гроші на солодощі.

16

☑ Запитайте в дитини:

- × Як ти вважаєш, чому папуга витратив усі гроші, які дала йому мама, тільки на смаколики?
- × Чому в нього не залишилося грошей на покупку фруктів і молока?
- × Чи бувають такі чарівні палички, які допомагають зробити монетки?

× Що б ти порадив папузі?
Вибери варіант:

- повернутися додому до мами, щоб попросити ще грошей і все-таки купити продукти;
- домовитися з продавцем, щоб той дав йому товар без грошей;
- повернути раніше придбаний товар продавцеві.

— Точно. Але чому ж все гроші закінчилися? Хіба не можна купити на них все, що мені хочеться?

— Звичайно, ні. Хіба ти не знаєш, що кожен **товар** має свою **ціну**? Наприклад, молоко коштує дві монетки. А кілограм бананів — чотири монетки.

— Ех, мені б зараз чарівну паличку, таку, як у казці. Я б зробив так, щоб у моєму гаманці завжди було багато дзвінких монеток.

ПРАКТИКА. Разом з дитиною йдіть до магазину. Візьміть список покупок і невелику суму грошей — саме стільки, скільки потрібно, щоб зробити покупки за списком. Дайте дитині можливість самій вибрати товари та оплатити їх у касі. Ви можете допомогти підсумувати вартість товарів, щоб вона не перевищила суму взятих грошей.

☑ Поясніть дитині, що товар без грошей папузі ніхто не дасть. Обговоріть ситуацію, у якій опинився папуга. Через те що він не порадив гроші заздалегідь, не подумав свої покупки, йому не вистачило грошей, щоб виконати мамине прохання.